

XÂY DỰNG “THỂ TRẬN LÒNG DÂN” TRONG ĐẤU TRANH BẢO VỆ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

THS VÕ HOÀNG ANH

Trường Quân sự, Quân khu 9

Ngày nhận:

30-11-2024

Ngày thẩm định, đánh giá:

31-3-2025

Ngày duyệt đăng:

25-4-2025

Tóm tắt: Chủ tịch Hồ Chí Minh có công lao to lớn sáng lập Đảng, chăm lo xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đảm đương sứ mệnh lãnh đạo cách mạng Việt Nam đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác. Người để lại cho dân tộc Việt Nam di sản vô cùng quý báu. Trong hệ thống quan điểm, tư tưởng về công tác xây dựng và bảo vệ Đảng, Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ chủ nghĩa Mác-Lênin. Người coi đây là vấn đề quyết định đến sự thành bại của cách mạng Việt Nam. Bài viết tập trung làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về nền tảng tư tưởng của Đảng, về xây dựng “thể trận lòng dân” trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

Từ khóa:

Tư tưởng Hồ Chí Minh; thể trận lòng dân; bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về nền tảng tư tưởng của Đảng

Trong suốt cuộc đời cùng với Đảng lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Hồ Chí Minh thường xuyên nhấn mạnh giá trị và vai trò to lớn của chủ nghĩa Mác-Lênin. Người viết: “Đảng ta có chủ nghĩa Mác-Lênin là chủ nghĩa cách mạng và khoa học nhất”¹ và “Đảng ta đã đưa cuộc kháng chiến cứu nước từ bước thấp đến bước cao, từ chỗ thắng nhỏ đến chỗ thắng lớn. Sở dĩ được như thế là vì Đảng ta và chỉ có Đảng ta thấm nhuần chủ nghĩa Mác-Lênin”². Đồng thời, Người cũng thường xuyên nhắc nhở cán bộ, đảng viên, nhân dân phải luôn nêu cao tinh thần cảnh giác, kiên quyết đấu tranh không khoan nhượng với mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá,

xuyên tạc, phủ nhận giá trị của chủ nghĩa Mác-Lênin: “Đứng trước những âm mưu ngày càng thâm độc của thế lực phản động đế quốc chủ nghĩa, lúc này hơn bao giờ hết, chúng ta phải củng cố và phát triển sự nhất trí về tư tưởng, sự đoàn kết giữa các đảng cộng sản và đảng công nhân, đấu tranh không mệt mỏi để bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác-Lênin là kho tàng quý báu chung của chúng ta và học tập vận dụng một cách đúng đắn những nguyên lý lý luận của chủ nghĩa Mác-Lênin vào điều kiện cụ thể của từng nước. Chúng tôi vững tin rằng dưới ngọn cờ của chủ nghĩa Mác-Lênin, chúng ta nhất định thắng lợi”³.

Theo Hồ Chí Minh, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng chính là bảo vệ đường lối chính trị

của Đảng, bảo vệ thành quả cách mạng, là yêu cầu tất yếu của cuộc đấu tranh trên lĩnh vực tư tưởng, trong bất cứ giai đoạn cách mạng nào. Trong thời kỳ hoạt động cách mạng tại Pháp, Người đã sớm nhận rõ bản chất của chủ nghĩa cơ hội tiểu tư sản trong Quốc tế II, nhóm người này luôn ủng hộ chính sách thuộc địa của chủ nghĩa tư bản và chính sách phân biệt chủng. Người viết: “Trong chính sách thuộc địa của Quốc tế thứ hai, bất cứ ở đâu cũng lộ rõ bộ mặt thật của tổ chức tiểu tư sản này. Bởi vậy, cho tới tận Cách mạng Tháng Mười, ở các nước thuộc địa, học thuyết xã hội chủ nghĩa đã bị coi là một thứ học thuyết chỉ dành riêng cho những người da trắng, một thứ thủ đoạn mới để lừa dối và bóc lột người bản xứ”⁴. Sau này, tại Hội nghị Đại biểu các Đảng Cộng sản và Công nhân các nước xã hội chủ nghĩa (tháng 11-1957), Người phát biểu: “chúng ta cần phải tăng cường giáo dục theo tinh thần chủ nghĩa Mác-Lênin và đấu tranh chống những khuynh hướng cơ hội chủ nghĩa như chủ nghĩa dân tộc tư sản, chủ nghĩa sô vanh, chủ nghĩa giáo điều và chủ nghĩa xét lại, đặc biệt là chủ nghĩa xét lại”⁵. Bên cạnh chủ nghĩa cơ hội, chủ nghĩa xét lại, Hồ Chí Minh còn chỉ ra những tư tưởng phản động, tư tưởng cải lương với những sai lầm trong nhận thức và vận dụng chủ nghĩa Mác-Lênin. Người khẳng định: “Trong khi kiên quyết tập trung mũi nhọn chống bọn đế quốc xâm lược và bọn tay sai của chúng, Đảng không hề lơ là việc đấu tranh chống những tư tưởng phản động, tư tưởng tư sản cải lương đầu hàng và thỏa hiệp với đế quốc; chống tư tưởng tiểu tư sản bấp bênh dao động, chống những biểu hiện chủ nghĩa cơ hội hữu khuynh và tả khuynh; ra sức đấu tranh để bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác-Lênin”⁶. Ngoài ra, Hồ Chí Minh còn chỉ rõ đối tượng cần phải

đấu tranh, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đó là chủ nghĩa cá nhân, tư tưởng giáo điều, rập khuôn, máy móc, chủ nghĩa kinh nghiệm trong đội ngũ cán bộ, đảng viên. Người luôn nghiêm khắc phê bình, nhắc nhở: “Nhưng có đồng chí học thuộc lòng một số sách vở về chủ nghĩa Mác-Lênin. Họ tự cho mình là hiểu biết chủ nghĩa Mác-Lênin hơn ai hết. Song khi gặp việc thực tế, thì họ hoặc là máy móc, hoặc là lúng túng. Lời nói và việc làm của họ không nhất trí. Họ học sách vở Mác-Lênin, nhưng không học tinh thần Mác-Lênin. Học để trang sức, chứ không phải để vận dụng vào công việc cách mạng. Đó cũng là chủ nghĩa cá nhân”⁷. Cùng với đó, phải đấu tranh với những biểu hiện mê tín dị đoan trong đội ngũ cán bộ, đảng viên: “Có đảng viên cũng ngồi đồng, để bùa, có đảng viên cũng rước kiệu. Như thế có đúng không? Một đảng viên hay một người đoàn viên vào Đảng, vào Đoàn là tin tưởng chủ nghĩa Mác-Lênin, tin tưởng chủ nghĩa duy vật... Nói duy vật mà làm duy tâm là sai. Nếu chỗ nào có như thế thì các cô, các chú phải giúp họ sửa”⁸.

Theo Hồ Chí Minh, một trong những yếu tố quan trọng trong đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng là phải dựa vào dân, phát huy sức mạnh của quần chúng nhân dân. Người luận giải, Đảng xác định chủ trương, đường lối lãnh đạo cách mạng, nhưng chính nhân dân và chỉ có nhân dân mới là người hiện thực hóa mục tiêu, lý tưởng mà Đảng đề ra. Sẽ không bao giờ có lực lượng cách mạng và phong trào cách mạng, nếu không có nhân dân. Một trong những yếu tố quyết định sự thành công của cách mạng là sự đồng sức, đồng lòng của toàn dân, là sự đoàn kết “muôn người như một” dưới sự lãnh đạo của Đảng. Người khẳng định: “Sự đồng tâm của đồng bào ta đúc thành một bức tường đồng

xung quanh Tổ quốc. Dù địch hung tàn, xảo quyệt đến mức nào, đụng đầu nhằm bức tường đó, chúng cũng phải thất bại”⁹. Người luận giải, các thế lực thù địch, phản động, cơ hội luôn tìm đủ mọi cách để làm suy giảm lòng tin của nhân dân đối với Đảng, với cách mạng, chia rẽ nhân dân với Đảng, từ đó, lôi kéo, tập hợp nhân dân chống phá sự nghiệp cách mạng. Do đó, để đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, vấn đề quan trọng hàng đầu là phải có được “lòng dân”. Người khẳng định: “Được lòng dân, thì việc gì cũng làm được, trái ý dân, thì chạy ngược chạy xuôi”¹⁰. Về “Thế trận”, trong tác phẩm *Binh pháp Tôn Tử*, Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Tôn Tử đã ví tính chất của mỗi thế trận như tính chất của nước. Nước lúc nào cũng chảy xuống chỗ trũng chứ không thể chảy ngược lên cao được”¹¹. Tuy chưa sử dụng cụm từ “thế trận lòng dân”, nhưng qua các bài nói, bài viết của Người đã thể hiện sâu sắc, toàn diện tư tưởng về xây dựng “thế trận lòng dân” trong sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc nói chung và trong đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng nói riêng.

2. Tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng “thế trận lòng dân” bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng

Một là, làm tốt công tác giáo dục, bồi dưỡng, tuyên truyền chủ nghĩa Mác-Lênin cho quần chúng nhân dân, với nội dung, phương pháp phù hợp từng đối tượng. Người nhấn mạnh: “truyền bá lý luận Mác-Lênin vào trong nhân dân ta. Đối với công việc kháng chiến và kiến quốc, lý luận là rất quan trọng. Không hiểu lý luận thì như người mù đi đêm. Lý luận làm cho quần chúng giác ngộ, bày cho quần chúng tổ chức, động viên quần chúng để đấu tranh cho đúng. Nhờ lý luận mà quần chúng hiểu rõ nguyên nhân vì sao mà cực khổ, thấy rõ đường lối đấu tranh để giải

phóng mình, hiểu rõ phương pháp đấu tranh với địch. Có lý luận soi đường thì quần chúng hành động mới đúng đắn, mới phát triển được tài năng và lực lượng vô cùng tận của mình”¹². Tuy nhiên, theo Hồ Chí Minh việc truyền bá, giáo dục chủ nghĩa Mác-Lênin cho quần chúng nhân dân phụ thuộc rất lớn vào trình độ hiểu biết lý luận, kỹ năng, phương pháp tuyên truyền, giáo dục của cán bộ, đảng viên. Do đó, Người yêu cầu, đối với cán bộ, đảng viên phải: “Cố gắng học tập chủ nghĩa Mác-Lênin, nâng cao trình độ giác ngộ. Vì nếu không hiểu chủ nghĩa, trình độ giác ngộ thấp, thì nhất định không thể hăng hái đấu tranh cho nhân dân, cho cách mạng. Muốn hiểu, muốn tiến thì phải cố gắng học hỏi. Vì vậy, học hỏi là một nghĩa vụ của đảng viên đối với Đảng, đối với nhân dân. Cho nên không gắng học hỏi, tự kiêu, tự mãn, không cầu tiến bộ - tức là không phụ trách với Đảng”¹³. Đồng thời, trong quá trình truyền bá chủ nghĩa Mác-Lênin, Hồ Chí Minh yêu cầu phải gắn với tuyên truyền về đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, làm cho nhân dân thấy được sự đúng đắn của đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật Nhà nước, cùng với những thắng lợi của cách mạng Việt Nam là nhờ có ánh sáng soi đường của chủ nghĩa Mác-Lênin. Người luôn khẳng định: “Đảng ta đã đưa cuộc kháng chiến cứu nước từ bước thấp đến bước cao, từ chỗ thắng nhỏ đến chỗ thắng lớn. Sở dĩ được như thế là vì Đảng ta và chỉ có Đảng ta thấm nhuần chủ nghĩa Mác-Lênin”¹⁴ và “Chúng tôi coi chiến thắng này là thắng lợi của chủ nghĩa Mác-Lênin được áp dụng một cách đúng đắn trong những điều kiện dân tộc của Việt Nam”¹⁵. Hồ Chí Minh đã chỉ ra cơ sở thực tiễn có tính thuyết phục cao để xây dựng niềm tin, tình cảm của nhân dân đối với nền tảng tư tưởng của Đảng, tạo nên sự “miễn dịch” với mọi âm mưu xuyên tạc, chống phá của

các thế lực thù địch. Đồng thời, qua đó góp phần củng cố lý tưởng cách mạng, tinh thần, ý chí đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch.

Hai là, không ngừng phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện đại gắn với xây dựng ý thức cảnh giác, tinh thần đấu tranh của quần chúng nhân dân trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Hồ Chí Minh chỉ rõ: “Kế hoạch nâng cao ý thức chính trị của nhân dân là giáo dục lòng yêu nước và yêu hòa bình”¹⁶. Theo Hồ Chí Minh, điều đó có nghĩa là phải ra sức giải thích, tuyên truyền, tổ chức, lãnh đạo, làm cho tinh thần yêu nước của tất cả mọi người đều thực hành vào công việc cứu nước nói chung, vào đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng nói riêng. Vì hơn ai hết, Hồ Chí Minh thấu hiểu “nhân dân ta ai cũng có lòng nồng nàn yêu nước”¹⁷, song muốn cho tinh thần yêu nước được thực hành vào công việc cứu nước thì cần phải biết giáo dục, khơi dậy, phát huy chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện đại, đó là yêu nước trên cơ sở giác ngộ chủ nghĩa Mác-Lênin, yêu nước trên lập trường giai cấp công nhân, yêu nước gắn liền với yêu chủ nghĩa xã hội, yêu nước phải gắn với tinh thần quốc tế trong sáng. Người nhấn mạnh: “Kết hợp chặt chẽ chủ nghĩa yêu nước với chủ nghĩa quốc tế. Kiên quyết đấu tranh chống bệnh quan liêu, tham ô và lãng phí. Lòng yêu nước và tinh thần anh dũng của nhân dân Việt Nam làm cho chúng tôi vững tin ở thắng lợi cuối cùng... vì con đường đi của chúng tôi được học thuyết vĩ đại của chủ nghĩa Mác-Lênin soi sáng”¹⁸. Đồng thời, Hồ Chí Minh yêu cầu phải gắn việc giáo dục, giác ngộ chủ nghĩa yêu nước Việt Nam hiện đại với xây dựng ý thức cảnh giác, tinh thần đấu tranh của quần chúng nhân dân trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ sự trong sáng của chủ nghĩa Mác-Lênin.

Ba là, quan tâm chăm lo phát triển kinh tế, xây dựng môi trường chính trị - xã hội ổn định, nâng cao đời sống nhân dân. Theo Hồ Chí Minh, để phát huy được sức dân, không chỉ dừng lại ở tuyên truyền, giáo dục, mà hơn hết là phải chăm lo tốt đời sống vật chất và tinh thần cho nhân dân. Người luận giải: “Dân chỉ biết rõ giá trị của tự do, của độc lập khi mà dân được ăn no, mặc đủ”¹⁹. Do đó, nếu đất nước không mạnh lên, kinh tế vẫn kém phát triển, đời sống của nhân dân thiếu thốn, chính trị - xã hội không ổn định, thì lòng dân không thể yên, “thế trận lòng dân” không thể vững mạnh, thậm chí còn làm nảy sinh, phát triển những yếu tố, những nguy cơ đối với đất nước và chế độ. Chính vì vậy, Người yêu cầu Đảng, Nhà nước, cán bộ, đảng viên phải thường xuyên quan tâm chăm lo phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững ổn định chính trị, đảm bảo cuộc sống tốt nhất cho nhân dân, đó chính là phương thức quan trọng để xây dựng, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng, chế độ, xây dựng “thế trận lòng dân” vững chắc trong bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng. Do đó Người căn dặn: “Phải rất chú ý tăng gia sản xuất. Các cô, các chú có khi vì công tác, vì điều kiện, vì trình độ một phần nên chưa nghiên cứu được về chủ nghĩa Mác-Lênin. Bác chỉ nói một điểm rất giản đơn “có thực mới vực được đạo” đó là duy vật, đó là gốc của chủ nghĩa Mác-Lênin. Muốn ăn là phải sản xuất, trước mắt là chăm lo vụ bát, vụ mùng cho tốt”²⁰. Trên thực tế, ngay sau khi Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cùng với Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tập trung chỉ đạo ráo riết diệt “giặc đói”, “giặc dốt” và “giặc ngoại xâm”. Diệt “giặc đói”, “giặc dốt”, phát triển kinh tế - xã hội tạo sức mạnh cho chế độ mới, ngăn chặn và làm thất bại “giặc ngoại xâm”, trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, Hồ Chí Minh cùng với Đảng tập trung lãnh đạo xây dựng CNXH ở

miền Bắc, chăm lo phát triển kinh tế - xã hội, vừa đảm bảo đời sống cho nhân dân, đồng thời tạo lập “thế trận lòng dân” vững chắc, chi viện sức người, sức của cho miền Nam, góp phần làm nên thắng lợi trong cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước.

Bốn là, chú trọng xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh. Người cảnh báo: “Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân”²¹. Do đó, muốn nhân dân tin và theo Đảng, ra sức đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đòi hỏi Đảng phải thường xuyên tự chỉnh đốn, tự đổi mới, nhất là phải quét sạch chủ nghĩa cá nhân, nâng cao đạo đức cách mạng. Người yêu cầu: “Muốn giữ gìn sự trong sáng chủ nghĩa Mác-Lênin thì trước hết tự mình phải trong sáng. Muốn đánh thắng kẻ thù là chủ nghĩa đế quốc, muốn xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội, thì trước hết phải chiến thắng kẻ thù bên trong của mỗi chúng ta là chủ nghĩa cá nhân”²². Đồng thời, phải thực hiện nghiêm các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng; giữ gìn và củng cố sự đoàn kết thống nhất trong Đảng; chỉnh đốn tác phong lãnh đạo, lề lối làm việc, tăng cường công tác kiểm tra. Đặc biệt là, Đảng phải gắn bó mật thiết với nhân dân, Đảng vừa là người lãnh đạo, vừa là đày tớ trung thành của nhân dân. Cán bộ, đảng viên phải “Luôn luôn thắt chặt quan hệ với quần chúng, học tập quần chúng, tìm hiểu, lắng nghe nguyện vọng và ý kiến của quần chúng để phản ánh cho Đảng và kịp thời giải quyết một cách thích đáng. Ra sức tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa Mác-Lênin và đường lối, chính sách của Đảng trong quần chúng, tổ chức quần chúng thực hiện các chủ trương, chính sách và nghị quyết của Đảng; phát triển ảnh hưởng của Đảng

trong quần chúng”²³. Đồng thời, “phải đấu tranh không nhân nhượng chống tư tưởng bè phái, và phải tổ chức học tập có hệ thống chủ nghĩa Mác-Lênin để nâng cao trình độ văn hóa và chính trị cho các đảng viên. Phải giúp đỡ cán bộ không đảng phái nâng cao trình độ”²⁴.

Đấu tranh bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng là nhiệm vụ quan trọng, cấp bách, lâu dài và vô cùng quyết liệt. Trong cuộc đấu tranh này, để giành được thắng lợi nhất định phải dựa vào nhân dân, thông qua sự tin tưởng, đồng tình, ủng hộ của nhân dân, bằng sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc, tạo nên “thế trận lòng dân” vững chắc, đó là những chỉ dẫn sâu sắc, toàn diện của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Do đó, chúng ta cần tiếp tục nghiên cứu, vận dụng sáng tạo tư tưởng của Người vào xây dựng “thế trận lòng dân” đấu tranh bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng trong tình hình mới phù hợp đặc điểm của từng địa bàn trong cả nước, góp phần thực hiện thắng lợi trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam XHCN hiện nay.

1, 17, 18. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 7, tr. 414, 38, 313

2, 10, 12, 13, 14. *Sđđ*, T. 8, tr. 34, 163, 276-277, 284, 34

3, 8, 20. *Sđđ*, T. 10, tr. 404, 609, 619-620

4. *Sđđ*, T. 2, tr. 233 - 234

5, 7. *Sđđ*, T. 11, tr. 189 - 190, 611

6. *Sđđ*, T. 13, tr. 489

9. *Sđđ*, T. 5, tr. 179

11, 19. *Sđđ*, T. 4, tr. 363, 175

15. *Sđđ*, T. 12, tr. 657

16. *Sđđ*, T. 9, tr. 151

21. *Sđđ*, T. 15, tr. 672

22, 23. *Sđđ*, T. 14, tr. 468, 243

24. *Sđđ*, T. 3, tr. 168.